

Datum 17 december 2024
Onderwerp Reactie Biblionet Groningen op consultatiefase wijziging Wet
stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)
Referentie RvdH/LB/U427

Ministerie OCW
T.a.v. minister Bruins
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte minister Bruins,

In de kamerbrief van uw ministerie d.d. 8 november 2024 wordt toegelicht wat de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen beoogt. U schrijft onder meer: “Wanneer de wetwijziging van kracht is, wordt de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van de fysieke bibliotheek structureel gewaarborgd door een wettelijke zorgplicht voor gemeenten en provincies.”

Graag spreken we uit dat we verheugd zijn over de versterking van het bibliotheekstelsel, zoals die is ingezet in de afgelopen jaren vanuit het Rijk. We willen echter ook aandacht vragen voor de specifieke dynamiek in ons verzorgingsgebied, de negen Groninger gemeenten om de stad Groningen heen.

Oog voor de regio: uitgestrekt en dunbevolkt

Het verzorgingsgebied van Biblionet Groningen heeft als specifieke kenmerk dat het zeer **uitgestrekt en dunbevolkt** is. Als voorbeeld: de gemeente het Hogeland is de tweede gemeente in de ranglijst van Nederlandse gemeenten qua oppervlakte, maar staat in de middenmoot als het gaat om aantal bewoners. Deze dynamiek heeft in ons gehele verzorgingsgebied consequenties voor de vormgeving van het bibliotheekwerk, en met name voor bereikbaarheid en beschikbaarheid.

We sluiten ons daarom aan bij het pleidooi van de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) voor een zorgplicht die past bij de lokale demografie, en gericht bijdraagt aan maatschappelijke opgaves van de gemeenschap, in plaats van een verplichting ten aanzien van een ondergrens van fysieke bibliotheekvestigingen. **Primaire sturing op een ondergrens aan vestigingen is lastig in de dynamiek van de regio; voor veel inwoners zou de Bibliotheek in dat geval juist ónbereikbaar worden.**

Het planbureau voor de Leefomgeving heeft in het rapport “[Beter Bereikbaar?](#)” aangetoond dat de afschaling van het openbaar vervoer heeft geleid tot een absolute daling van de bereikbaarheid van voorzieningen. Het rapport “[Elke Regio Telt](#)” (maart 2023) laat op indringende wijze zien hoe keuzes in landelijk beleid – onbedoeld - hebben geleid tot een “spiraal van verschraling” aan de randen van Nederland; een onwenselijk cumulatief effect van achteruitgang. Het tegengaan hiervan, aldus de adviesraden, vergt stevige veranderingen in het rijksbeleid. De investeringen vanuit Regiodeals juichen we vanzelfsprekend toe, maar daarmee is het fundamentele probleem dat rijksbeleid niet nadelig zou moeten uitpakken voor burgers in de regio, nog niet opgelost. Juist in wettelijke verankering pleiten wij ervoor om goed te doordenken hoe demografie in combinatie met oppervlakte van invloed is op uitvoering; hoe de wet in praktijk functioneert in de regio.

Toekomstperspectief voor Gronings bibliotheekwerk

De provincie Groningen heeft lokale bestuurders die er alles aan doen om optimaal bibliotheekwerk te bieden aan inwoners. Tegelijkertijd zijn de zorgen groot over de beschikbare gemeentelijke middelen in combinatie met maatschappelijke opgaven. Een aantal van onze bestuurders schetsen nu al een bezuinigingsperspectief op het bibliotheekwerk de komende jaren. Juist nu gekoerst wordt op herstel van Groningen, een [Nij Begun](#) voor onze regio, is het van belang dat de wetswijziging dit nieuwe begin stut, in plaats van bemoeilijkt.

Het sturen op een gemeentelijk meerjarenplan ten behoeve van Bibliotheekwerk is daarom een belangrijke positieve pijler in de wetswijziging, waarin in de AMvB nadere richtlijnen kunnen volgen. We volgen hierin de inhoudelijke wegingen van onze branchevereniging VOB ten aanzien van de invulling van de AMvB. Ons inziens is het daarbij essentieel dat bij de wet naast een kwantitatief ook een kwalitatief normenkader volgt, waarmee daadwerkelijk kan worden geborgd dat iedere inwoner toegang heeft én houdt tot een volwaardige bibliotheekvoorziening. Kwantitatieve en kwalitatieve weging zou complementair moeten zijn om aan wettelijke vereisten te kunnen voldoen. Onderdeel van het kwalitatieve kader zou moeten zijn in hoeverre burgers worden bereikt met de **functies** van het bibliotheekwerk, niet (primair) met de **vestiging**.

Ruimte voor functies: mobiele dienstverlening en oog voor samenwerking

We pleiten ook voor de inrichting van het kwantitatieve normenkader volgens het model van "Eén vestiging per x aantal inwoners, tenzij de spreiding van het aantal inwoners over de oppervlakte van de gemeente redelijkerwijs moet leiden tot..." waarbij de combinatie van demografie en oppervlakte leidt tot aanwijzingen met betrekking tot te volgen interventies voor gemeenten in hun beleid. Het serieus kijken naar **mobiele dienstverlening** als onderdeel van dit proces naar inrichting van een effectieve wet is daarbij essentieel. Ook **samenwerkingen met andere maatschappelijke organisaties**, waarbij een Bibliotheekfunctie bijvoorbeeld is ondergebracht in een MFO verdient aandacht. We wijzen u er graag op dat er ook bij de Specifieke Uitkering Toekomstgerichte Bibliotheekvoorzieningen in geval van Zeeland niet voor niets is afgeweken van het vestigingsdenken ten faveure van mobiele dienstverlening, omdat immers uitgesloten was dat een vestiging inwoners effectief zou kunnen bereiken. De blik op en ruimte voor de Zeeuwse dynamiek willen we graag in geval van de komende wetswijziging voor de Groninger dynamiek ook suggereren – en in het kielzog daarvan andere regio's die dunbevolkt en uitgestrekt zijn.

Pilot rekenvoorbeeld AMvB

We bieden concreet aan data aan te leveren waarmee de concept AMvB kan worden doorgerekend voor de Groninger dynamiek, waarmee duidelijk zal worden waar onze zorg ligt als het gaat om de wijze waarop de wet zoals die nu voorlegt zou kunnen bijdragen aan een verdere spiraal van verschraling, in plaats van de versterking die de wet beoogt. Graag gaan we hierover verder met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Rachel van den Hoogen
directeur-bestuurder

